

SZERBIA*

SZERBIÁBAN A TEHETSÉGGONDOZÁS ÉS -TÁMOGATÁS ORSZÁGOS SZINTEN AZ OKTATÁSI, TUDOMÁNYÜGYI ÉS TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM, VALAMINT AZ IFJÚSÁG- ÉS SPORTÜGYI MINISZTERIUM HATÁSKÖRÉBE TARTOZIK.

Az iskolákban a tehetséges diákok kiválasztása általában a középiskolai felvétellel kezdődik, amikor a jelentkezők az általános profilú oktatási intézmények mellett – külön felvételi folyamat során – választhatnak tantárgyakra specializált képzést kínáló gimnáziumokat.

(Az elérhető szakirányok jelenleg: matematika, informatika, fizika, biológia-kémia, történelem-földrajz, nyelvek és filológia, sport, audio-vizuális művészetek, képzőművészet, zene, tánc.)

Az oktatási tárca emellett a legjobb tanulmányi és versenyeredményeket elérő középiskolásoknak és felsőoktatásban tanulóknak kínál ösztöndíjakat, valamint támogatott diákhiteleket, amelyet állami költségvetésből finanszíroznak.

Az ösztöndíj összege eredménytől és oktatás szinttől függően 8.400 és 30.000 RSD (kb. 25.000 – 90.000 HUF) között terjedhet; a 2020/21-es tanévben összesen 11.760 középiskolás és 18.393 egyetemista kapott támogatást.

Ugyanezen rendszer keretében létezik ösztöndíj külön roma származású diákoknak, valamint a mindenki számára nyitott pályázatokon is előnyben részesítik a hátrányos helyzetű tanulókat (szülők nélkül és egyszülős családban élők, romák, fogyatékkal vagy krónikus betegséggel élők, a balkáni háborúk által érintettek – pl. deportált családból származók).

A témáért a minisztériumon belül a tanulói és hallgatói színvonalért és innovációért felelős főosztály (Sektor za učenički i studentski standard i investicije) a felelős, amelynek vezetője Marina Hasanović.

Az ifjúsági tárca égisze alatt működik a Fiala Tehetségekért Alap (Dositeja – Fond za mlade talente Republike Srbije). A program három fajta ösztöndíjat kínál: a hazai és nemzetközi tanulmányi, sport és művészeti versenyen sikert elérő középiskolások, az alap- és mesterképzések utolsó évében lévő legjobb egyetemisták, valamint a külföldön – EU- és EGT-tagállamokban, valamint más országok vezető egyetemén – mester- és doktori képzésben tanuló szerb diákok oktatásához járulnak hozzá. Évente kb. 3.300 támogatottjuk van.

A Szerbiában tanulók havonta 30.000 RSD-t, a külföldi intézménybe járók évi 1.250.000 RSD-t (kb. 3.760.000 HUF) kaphatnak. Ezek mellett kutatói és tanulmányutak finanszírozására is lehet pályázni az EU- és EGT-államokba, 200.000 RSD erejéig.

A szervezetet – az állami források mellett – támogatják szerbiai és nemzetközi vállalatok (pl. NIS Gazprom, Telenor, Erste Bank, Microsoft), valamint a belgrádi francia nagykövetség és kulturális intézet. Az Alap igazgatója a mindenkori ifjúsági miniszter, jelenleg Vanja Udovičić.

A fent leírt központi programokon kívül a tehetségtámogató feladatokban részt vesznek alacsonyabb szintű államigazgatási szervezetek (pl. a vajdasági autonóm tartomány minden évben pályázatot ír ki oktatási intézmények tehetséggondozó programjainak finanszírozására, a városok önkormányzatai saját diákjaikat támogatják) mellett magáncégek (pl. a Schneider Electric a matematikai és informatikai téren jól teljesítőket támogatja, a Hemofarm a természettudományos, műszaki és orvosi képzések legjobbjait) és szakmai szervezetek (pl. a Szerb Bankszövetség és a Szerbiai Közgazdászok Egyesülete is tart fent programot). Emellett számos, főleg magánfinanszírozásban működő alapítvány (pl. az 1897 óta létező Privrednik Alapítvány, az Egyesült Államokban élő szerbek által létrehozott Studenica Alapítvány) tűzte ki céljává a jó eredményeket elérő ifjúság megsegítését. Kifejezetten szociális hátrányos helyzetű tehetséges fiatalokat támogat a Szerb Haladó Párt alapítványa (Fondacija za srpsku narod i državu).

A SZERBIAI TEHETSÉGTÁMOGATÓ PROGRAMOK FŐLEG AZ ANYAGI SEGÍTSÉGET HELYEZIK ELŐTÉRBE, AZONBAN EMELLETT GYAKRAN KÜLÖN KURZUSOKKAL, SZAKMAI LEHETŐSÉGEKKEL, VALAMINT KAPCSOLATI TŐKÉVEL IS SEGÍTI A KIVÁLASZTOTTAKAT.

Az országban nem jellemző a hátrányos helyzetű tehetségekkel a közoktatás keretein túlmutatóan, más pedagógiai programmal foglalkozó nem kormányzati szervezetek jelenléte; a magyarországi tanoda-hálózatához hasonló nem létezik. Országos szintű, tehetséggondozással kapcsolatos kutatás nem áll rendelkezésre.

A szerbiai tehetséggondozás vizsgálatánál érdemes megemlíteni a magyar anyanyelvű tehetségekre vonatkozó programokat. Ebben a körben javasoljuk áttekinteni Kormányos Róbert és Vida János tanulmányát, amely angol nyelven érhető el az interneten.

https://talentcentrebudapest.eu/sites/default/files/talent_care_in_voivodina.pdf

Szinte minden országban megtalálható a MENSA szervezete, így Szerbiában is. Programjaikról ezen az internetes oldalon olvashatnak angol nyelven:

<https://epale.ec.europa.eu/en/organisations/mensa-serbia>

Ugyancsak érdekes kezdeményezésről olvashatnak a zenei tehetségek képzésével, gondozásával kapcsolatban:

<http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0579-6431/2015/0579-64311501153N.pdf>

* Felhívjuk a figyelmet, hogy a fenti példák nem reprezentálják teljes mértékben Szerbia Tehetséggondozási projektjeit és kiemelésük nem jelenti azt, hogy a Nemzeti Tehetség Központ bármilyen formában is véleményt formálna ezen projektek minőségéről, elfogadottságáról, vagy támogatottságáról.